# НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
# «СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЛАБОРАТОРІЙ»

| | |
|---|---|
| **Галузь знань** | Е «Природничі науки, математика та статистика» |
| **Шифр та назва спеціальності** | Е1 «Біологія та біохімія» |
| **Назва освітньо-професійної програми** | «Прикладна біологія та біомедицина» |
| **Рівень вищої освіти** | другий (магістерський) рівень |
| **Кафедра** | клінічної лабораторної діагностики |
| **Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)** | вибіркова |
| **Форма навчання** | очна (денна), заочна |

## Викладач

| | |
|---|---|
| **Прізвище, ім'я, по батькові** | **В'юницька Людмила Василівна** |
| **Посада** | доцент кафедри клінічної лабораторної діагностики |
| **Науковий ступінь, вчене звання** | кандидат біологічних наук, доцент |
| **Електронна адреса** | ovmila@gmail.com |
| **Посилання на профіль викладача** | https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/klinichnoi-laboratornoi-diahnostyky/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky/1670-vyunytska-liudmyla-vasylivna |
| **Консультації** | щоденно протягом 2 семестру першого навчального року, 10:00 – 16:00, окрім суботи та неділі. |

| Загальна інформація про дисципліну | |
|---|---|
| **Мета дисципліни** | підготовка кваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого в світовий простір фахівця в галузі Е «Природничі науки, математика та статистика» за спеціальністю Е1 «Біологія та біохімія», який здатний проводити лабораторні дослідження відповідно до комплексу вимог системи управління якістю лабораторій на до аналітичному, аналітичному, та постанлітичному етапах. |
| **Завдання дисципліни** | - Розгляд питань які стосуються концепції комплексного управління якістю, зокрема принципів та механізмів планування, контролю, оцінки, покращення якості лабораторних процесів, зосереджуючись на основних елементах системи якості відповідно до розробленої Інститутом клінічних та лабораторних стандартів моделі системи управління якістю.<br>- Розкриття можливостей сучасних лабораторних методів досліджень з урахуванням клінічної та аналітичної чутливості, специфічності методів, їхніх переваг та обмежень;<br>- Аналіз факторів, що призводять до отримання хибних результатів, лабораторних досліджень як результат фармакотерапії та вад підготовкою хворого до дослідження на преданалітичного етапі. |
| **Пререквізити** | Опанування дисципліни ґрунтується на базових знаннях із біології, біохімії, аналітичної хімії та методів лабораторних досліджень, отриманих на попередніх рівнях освіти. Передбачає розуміння принципів проведення лабораторного аналізу, роботи з біологічними зразками та обладнанням, а також наявність початкових навичок опрацювання й інтерпретації результатів досліджень. |
| **Постреквізити** | Набуті знання та навички застосовуються для організації й контролю якості лабораторних досліджень, оцінювання надійності результатів, управління лабораторними процесами та впровадження заходів їх удосконалення. Вони можуть використовуватися під час переддипломної практики, виконання кваліфікаційної роботи та подальшої лабораторної, науково-дослідної і професійної діяльності. |
| **Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна** | ***Інтегральна компетентність:*** Здатність розв'язувати складні завдання та проблеми в сфері біології та біомедицини при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій, характеризується невизначеністю умов і вимог.<br>***Загальні компетентності:***<br>ЗК02. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.<br>ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.<br>***Фахові компетентності:***<br>СК03. Здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології і на межі предметних галузей.<br>СК04. Здатність аналізувати й узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів.<br>СК07. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації. |
| **Результати навчання** | ПРН6. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях із точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних |

| | |
|---|---|
| | методів досліджень.<br>ПРН16. Критично осмислювати теорії, принципи, методи з різних галузей біології для вирішення практичних завдань і проблем.<br>ПРН18. Розробляти та впроваджувати біотехнологічні, біохімічні та фармакологічні підходи для моніторингу, профілактики та корекції патологічних станів із врахуванням міждисциплінарного контексту. |
| **Обсяг дисципліни** | Загальний обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС (90 годин).<br>Для *очної* денної форми навчання: очна (денна) форма навчання: 36 аудиторних годин, 54 години самостійної роботи.<br>Для *заочної* форми навчання: 12 аудиторних годин, 78 годин самостійної роботи |
| **Форма підсумкового контролю** | Залік |
| **Терміни викладання дисципліни** | Дисципліна викладається у 2 семестрі 1 (першого) року навчання. |

# Програма навчальної дисципліни

| Код теми | Назва модулю, теми | Перелік основних питань теми |
|---|---|---|
| 1. | Міжнародні стандарти систем менеджменту якості клінічних лабораторних досліджень. | Міжнародні організації з стандартизації.<br>Міжнародні стандарти ISO 9001:2008.<br>Міжнародний стандарт ISO 17025:2005. Міжнародний стандарт ISO 15189: 2015.<br>Міжнародний стандарт ISO 15189: 2022. |
| 2. | Введення в систему управління якістю. | Концепція комплексного управління якістю клінічних лабораторних досліджень.<br>Компоненти моделі комплексного управління якістю. |
| 3. | Приміщення інфраструктура, безпека. Обладнання. Закупи, інвентарний облік. | Загальні відомості про приміщення, інфраструктуру та безпеку.<br>Загальні відомості про управління обладнанням. Загальні відомості про закупівлю та інвентарний облік.<br>Документація щодо закупівель та інвентарного обліку. |
| 4. | Контроль процесів поводження з пробами. | Система поводження зі зразками біологічного матеріалу.<br>Контроль якості кількісних та напів-кількісних досліджень.<br>Принципи контролю якості напів-кількісних та якісних методів дослідження.<br>Метрологічне забезпечення |
| 5. | Оцінювання – аудит. | Загальні відомості про оцінку роботи лабораторії.<br>Зовнішні аудити. Внутрішні аудити.<br>Оцінка аналітичної надійності. |
| 6. | Персонал. Обслуговування клієнтів. | Загальні відомості про управління персоналом. Компетенція та оцінка компетенції та навчання |

| | | |
|---|---|---|
| | | персоналу.<br>Атестація роботи співробітників.<br>Записи кадрового обліку. |
| 7. | Керування позаштатними ситуаціями. Розпізнавання ризиків. | Загальні відомості про управління нештатними ситуаціями.<br>Надзвичайні ситуації та перша допомога.<br>Пошук та усунення несправностей.<br>Основні підходи до відстеження якості.<br>Причини та наслідки лабораторних помилок. Розслідування нештатних ситуацій.<br>Виправлення нештатних ситуацій і управління ними. Попереджуючі, негайні і коригувальні дії.<br>Аналіз кореневих причин. |
| 8. | Покращення та оптимізація процесів. | Концепція постійного покращення.<br>Інструменти для покращення процесів.<br>Вибір показників якості.<br>Впровадження системи покращення процесів.<br>Атестація роботи співробітників.<br>Записи кадрового обліку.<br>Оцінка та відстеження задоволеності клієнтів. Дослідження задоволеності клієнтів |
| 9. | Керування інформацією, документами та записами. | Загальні відомості про управління інформацією. Елементи управління інформацією.<br>Використання інформаційних технологій для створення, аналізу та оцінювання математичних моделей біологічних процесів за лабораторними даними.<br>Паперова система управління інформацією. Комп'ютеризована система управління інформацією<br>Документи та записи.<br>Загальні відомості про документи.<br>Настанова з якості.<br>Стандартна операційна процедура (СОП).<br>Загальні відомості про записи.<br>Зберігання документів та записів |
| 10. | Організаційна структура та її значення в ефективній лабораторній системі управління якістю**.** | Вимоги системи управління якістю до організації. Роль керівництва.<br>Організаційні заходи: планування.<br>Організаційні заходи: виконання плану. |
| МКР | Модульна контрольна робота | Письмове тестування. |

## Структура навчальної дисципліни

| Код теми | Назва освітнього модулю, теми | | **Денна форма навчання (90 годин)** | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Усього | лекції | семінарські | практичні | лабораторні | самостійна робота | індивід. робота |

| | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. | Міжнародні стандарти систем менеджменту якості клінічних лабораторних досліджень. | 8 | 2 | - | - | - | 6 | - |
| 2. | Введення в систему управління якістю. | 8 | 2 | - | 2 | - | 4 | - |
| 3. | Приміщення інфраструктура, безпека. Обладнання. Закупи, інвентарний облік. | 6 | - | - | 2 | - | 4 | - |
| 4. | Контроль процесів поводження з пробами. | 10 | 2 | - | 2 | - | 6 | - |
| 5. | Оцінювання – аудит. | 6 | 2 | - | - | - | 4 | - |
| 6. | Персонал. Обслуговування клієнтів. | 10 | 2 | - | 2 | - | 6 | - |
| 7. | Керування позаштатними ситуаціями. Розпізнавання ризиків. | 10 | 2 | - | 2 | - | 6 | - |
| 8. | Покращення та оптимізація процесів. | 10 | 2 | - | 2 | - | 6 | - |
| 9. | Керування інформацією, документами та записами. | 10 | 2 | - | 2 | - | 6 | - |
| 10. | Організаційна структура та її значення в ефективній лабораторній системі управління якістю**.** | 10 | 2 | - | 2 | - | 6 | - |
| 11. | МКР | 2 | - | 2 | - | - | - | - |
| **Усього кредитів / годин за дисципліну** | | **90** | **18** | **2** | **16** | **-** | **54** | - |
| Код теми | Назва освітнього модулю, теми | | **Заочна форма навчання (90 годин)** | | | | | |
| | | Усього | лекції | семі-нарські | практичні | лабораторні | самос-тійна робота | індивід. робота |
| 1. | Міжнародні стандарти систем менеджменту якості клінічних лабораторних досліджень. | 8 | - | - | - | - | 8 | - |
| 2. | Введення в систему управління якістю. | 8 | - | - | 2 | - | 6 | - |
| 3. | Приміщення інфраструктура, безпека. Обладнання. Закупи, інвентарний облік. | 6 | - | - | - | - | 6 | - |
| 4. | Контроль процесів поводження з пробами. | 10 | 2 | - | - | - | 8 | - |
| 5. | Оцінювання – аудит. | 6 | - | - | - | - | 6 | - |
| 6. | Персонал. Обслуговування клієнтів. | 10 | - | - | - | - | 10 | - |
| 7. | Керування позаштатними ситуаціями. Розпізнавання ризиків. | 10 | - | - | 2 | - | 8 | - |
| 8. | Покращення та оптимізація процесів. | 10 | 2 | - | - | - | 8 | - |
| 9. | Керування інформацією, документами та записами. | 10 | - | - | - | - | 10 | - |
| 10. | Організаційна структура та її значення в ефективній лабораторній системі управління якістю**.** | 10 | 2 | - | - | - | 8 | - |
| 11. | МКР | 2 | - | 2 | - | - | - | - |
| **Усього кредитів / годин за дисципліну** | | **90** | **6** | **2** | **4** | **-** | **78** | - |

## Самостійна робота

| Код теми | Зміст самостійної роботи | Обсяг СР | | |
|---|---|---|---|---|
| | | денна форма | вечірня форма | заочна форма |
| 1. | Міжнародні стандарти систем менеджменту якості клінічних лабораторних досліджень. | 6 | – | 8 |
| 2. | Введення в систему управління якістю. | 4 | – | 6 |
| 3. | Приміщення інфраструктура, безпека. Обладнання. Закупи, інвентарний облік. | 4 | – | 6 |
| 4. | Контроль процесів поводження з пробами. | 6 | – | 8 |
| 5. | Оцінювання – аудит. | 4 | – | 6 |
| 6. | Персонал. Обслуговування клієнтів. | 6 | – | 10 |
| 7. | Керування позаштатними ситуаціями. Розпізнавання ризиків. | 6 | – | 8 |
| 8. | Покращення та оптимізація процесів. | 6 | – | 8 |
| 9. | Керування інформацією, документами та записами. | 6 | – | 10 |
| 10. | Організаційна структура та її значення в ефективній лабораторній системі управління якістю**.** | 6 | | 8 |
| МКР | **Повторення тем 1 - 10** | **–** | **–** | **–** |
| **Всього** | | **54** | **–** | **78** |

# Організація навчання

| | |
|---|---|
| **Навчальні технології та форми і засоби навчання** | ***На лекціях*** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага здобувачів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються здобувачі до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо.<br>***На практичних заняттях*** запроваджуються різні навчальні технології: розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо. |

| | |
|---|---|
| | ***Самостійну роботу здобувача*** викладач планує разом зі здобувачем, але виконує її здобувач за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни. |
| **Методи навчання** | ***Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:***<br>➢ словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);<br>➢ наочні (презентація, демонстрування; опорних сигналів; опорних конспектів);<br>➢ практичні методи (вправи; практичні завдання; спостереження).<br>***Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:***<br>➢ метод проблемного викладу матеріалу;<br>➢ моделювання життєвих ситуацій;<br>➢ мозковий штурм;<br>➢ метод опори на життєвий досвід;<br>➢ навчальної дискусії.<br>***Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:***<br>➢ усного контрою;<br>➢ письмового контролю;<br>➢ самоконтролю та взаємоконтролю;<br>➢ рецензування відповідей. |

## Список рекомендованих джерел

***Основна література:***


1. Клінічна біохімія : підручник : у 3 т. / Г. Г. Луньова, Г. М. Ліпкан, Л. В. В'юницька та ін. ; за ред. Г. Г. Луньової. Львів : Магнолія 2006, 2022.
2. Іщенко М. В. Забезпечення і контроль якості аналізу : навч. посіб. для студентів хімічного факультету. Київ : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2023. 73 с. URL: https://anchem.knu.ua/books/zabezpechennya-kontrol-yakosti-ishenko.pdf.
3. Танасійчук І. С., Луньова Г. Г., Завадецька О. П., Олійник О. А., Кривенко Є. О., Колядінцев В. В. Підготовка та оцінювання компетентності персоналу клініко-діагностичних лабораторій відповідно до вимог міжнародних стандартів : монографія. Київ, 2019. 71 с..


***Додаткова література:***


1. ДСТУ EN ISO 9000:2022. Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів (EN ISO 9000:2015, IDT; ISO 9000:2015, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2022.
2. ДСТУ EN ISO 15189:2015. Медичні лабораторії. Вимоги до якості та компетентності (EN ISO 15189:2012, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2015.
3. ISO 15189:2022. Medical laboratories — Requirements for quality and competence. 4th ed. Geneva : International Organization for Standardization, 2022.
4. ДСТУ EN ISO 17511:2015. Медичні вироби для діагностики in vitro. Вимірювання величин у біологічних пробах. Метрологічна простежуваність значень, приписаних калібраторам і контрольним матеріалам (EN ISO 17511:2003, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2015.

5. ДСТУ EN ISO/IEC 17043:2017. Оцінка відповідності. Загальні вимоги до перевірки професійного рівня (EN ISO/IEC 17043:2010; ISO/IEC 17043:2010, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2017.
6. ДСТУ ISO 13528:2016. Статистичні методи для застосування під час перевірки професійного рівня за допомогою міжлабораторних порівнянь (ISO 13528:2015, IDT). Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.
7. Про метрологію та метрологічну діяльність : Закон України від 05.06.2014 № 1314-VII (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18.
8. ро стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18.
9. Про затвердження переліку категорій законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, що підлягають періодичній повірці : постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2015 № 374 (зі змінами). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-2015-п.

**Публікації викладача курсу**:

1. Сілонов С. Б., Зинич І. І. Амілоїдози центральної нервової системи: спільні риси різних хвороб. Український вісник психоневрології. 2019. Т. 27, вип. 2 (99). С. 15–19. DOI: https://doi.org/10.36927/2079-0325-V27-is2-2019-3.
2. Silonov S. B., Kryvenko E. O., Silonova N. B., Shevchenko T. M. The effect of vitamin E on the lipid environment of rat hepatocyte membranes. Regulatory Mechanisms in Biosystems. 2022. Vol. 13, No. 2. P. 91–98. DOI: https://doi.org/10.15421/022213.
3. Silonov S. B., Kryvenko E. O., Silonova N. B., Shevchenko T. M. The effect of vitamin E on the lipid environment of rat hepatocyte membranes. Regulatory Mechanisms in Biosystems. 2022. Vol. 13, No. 2. P. 91–98. DOI: https://doi.org/10.15421/022213.
4. Silonov S., Sergienko L., Zavadetska O., Oliynyk O. A simple technique for quantitative determination of 1,3-β-glucans in mushrooms. From Ideas to Solutions: Innovations in Science and Technology : proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference (London, United Kingdom, 21–23 April 2025). London : European Open Science Space, 2025. P. 188–194. DOI: https://doi.org/10.70286/EOSS-21.04.2025.
5. Silonov S., Sergienko L., Zavadetska O., Oliynyk O. Effect vitamin E on the leukotriene metabolism at the hepatocyte in vivo. Innovative Approaches in Modern Science and Technology : proceedings of the 3rd International Scientific and Practical Conference (Lisbon, Portugal, 12–14 November 2025). Lisbon : International Scientific Unity, 2025. P. 74–82. DOI: https://doi.org/10.70286/ISU-12.11.2025

## Загальна схема оцінювання

| **Сума балів за всі види навчальної діяльності** | | **Оцінка ECTS** | **Оцінка за національною шкалою** | **Пояснення** |
|---|---|---|---|---|
| **100 балів** | **200 балів** | | **залік** | |
| 90 - 100 | 178–200 | **A** | зараховано | Здобувач демонструє різнобічні й глибокі знання матеріалу освітнього компонента, успішно виконує передбачені робочою програмою завдання, засвоїв основну та додаткову літературу, розуміє взаємозв'язки між розділами, виявляє творчі здібності та здатність до самостійного оновлення знань. |
| 82 - 89 | 140–177 | **B** | | Здобувач демонструє знання матеріалу в достатньому обсязі, успішно виконує |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 75 - 81 | | **C** | | передбачені робочою програмою завдання, засвоїв основну рекомендовану літературу та здатний самостійно оновлювати знання у подальшому навчанні й професійній діяльності. |
| 68 - 74 | 120–139 | **D** | | Здобувач демонструє знання матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та роботи за професією, справляється з виконанням завдань, допускає окремі помилки, але володіє необхідними знаннями для їх виправлення під керівництвом викладача. |
| 61 - 67 | | **E** | | |
| 35 - 60 | 119 та нижче | **FX** | незараховано | Здобувач не демонструє знання матеріалу в достатньому обсязі, допускає принципові помилки у виконанні завдань, не може без допомоги викладача використати знання у подальшому навчанні та не оволодів навичками самостійної роботи. |
| 1 - 34 | | **F** | | |

**Нарахування балів**

**Для здобувачів вищої освіти до 2026 року вступу**

***Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою.*** Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань здобувачів ***денної та заочної*** форм навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації – 40 балів.

**Для здобувачів вищої освіти 2026 року вступу і далі**

***Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 200-бальною шкалою.*** Оцінювання результатів академічної успішності здобувачів очної (денної) та заочної форм навчання здійснюється за єдиною накопичувальною системою. Поточне оцінювання проводиться за національною 4-бальною шкалою з подальшим перерахунком у поточний компонент 200-бальної шкали (максимум 120 балів). Результат іспиту оцінюється за національною 4-бальною шкалою та у 200-бальній шкалі (максимум 80 балів). Підсумкова оцінка за освітній компонент є сумою поточного компонента та балу за іспит і не може перевищувати 200 балів. На підставі підсумкового результату визначається рейтингова оцінка за шкалою ЄКТС. Форма навчання не змінює шкали та формули оцінювання; відмінності стосуються організації поточного контролю та строків виконання навчальних завдань.

## Політика опанування дисципліни

***Здобувач вищої освіти зобов'язаний:***

1) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
   - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
   - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи та тестові завдання;
   - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
   - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій інших видів робіт згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
   - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

2) дотримуватись академічної доброчесності:
   - самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
   - посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
   - дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
   - надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

   За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:
   - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
   - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
   - відрахування із Університету.